

ئهزموون و یاد

بهشی پینجه م : بو به شه کاندیکه کلیکه ی ئیره بکه

وینه یه ک که یانزه سالان پیش ئه و سات له مالی خۆماندا له (شه وکته) م
هه لگرتبوو له هزرمددا سهوز بوویه وه و شه وکته ی له به رانه رمدا وه ستاوی پی
ناساندمه وه....

_ ئه مه کاک ئه حمهد گریانه ییه / فه رمانده ی مه فره زه... کاک عه لی شامار /
لپیر سراوی سیاسی... عومه رچاوجوان... حه مه ی حه مه سه عیدی
سۆسه کان... سدیق... فه تاح... عه بدولکه ریم... سه لاج... دکتۆر ئاوات و مامۆستا شاهۆ
چوونه ته جهوله ی ناوچه ی شه میران و ئیمه ش دوو روژی تر ده چین... باش بوو
فریا که وتیت. شه وکته بوو که هه ندی له پینشمه رگه کانی پی ناساندم.

شه وکته، نیگا بزۆزه کانی به ند کردم... ده ستی جلی مه رزی شینکی، پووزه وانه ی تا به رته ژنو
هه لکی شراو، جامه دانیه ی نوئی تازه شۆراو، ریش جوان تاشراوی په رداخ کراو، چه ک و تفافی
پینشمه رگایه تیه ته واو... به مه سئول ده چوو، مه سئولیکه شۆرشی کۆن، نه ک کۆنی به نوئی نیوئاخن
کراو. شیوه ی یه که م مه سئولیکه که من دیتم، له رواله تدا هیچ جیاوازییه کی نیشان نه دام و بو فیکر و
نیوه رۆک و هه لسه وکته و تیش، پاشتر تیه گه ی شتم!
پینشمه رگه کان، زۆر به یان ردین هاتوو، شرۆله و چلکن و پلکن، رووخساریان ماندوویتی لی ده تکا، که چی
تیشکیک له چاوانیاندا بلاچه ی ده دا!.

بو شیوخواردن، له گه ل ئه حمهد گریانه یی و شه وکته و دوو پینشمه رگه ی دیکه چووینه مالی
ئه حمهد. منیان به دایک و باوکی ئه حمهد ناساند... پینشمه رگه ی نوئی و له هاوڕیانی شار!.. من که می به خۆدا
شکامه وه. چۆن مرۆف له چه ند ساتیکدا ده بیته پینشمه رگه؟!.. منیک نه چه کم پینه و نه هه ورازیکم بریوه و
نه شتی که له هونه ری سه ختی شه ری پارتیزانی ده زانم... (فیر ده بم!.. فیر ده بم و که سانی دیکه ش فیر
ده که م.. ئه گه ر مه رگ مه ودام بدات، په یامی خۆم، په یامی شار و فه تنازیای نیو کتیه کان ده که مه کرده ی
شۆر شکی پرانه ی خه باتی شاخ.. په یامی شۆرشی نوئی.. نوئی به فیکر و تیور، به شیواز و ریباز و
هه لسه وکته و.. هه لسه وکته و له گه ل خۆمان و خه لکدا.. په یامی شۆرشی له خه لکه وه بو خه لک، ده بمه
بورغویه کی گچکه ی داینه مۆی خه باتی له دایکبوونی حیزبی پینشهره و له بۆته ی خه باتی چه کداری و سازدان
و جۆشانی جه ماوه ردا.. خه باتی هۆشیار کردنه وه ی خه لکی زه حمه تکیش و له گۆرنانی مۆته که ی ترس و
وره به ردان و خۆ وه ده سه ته وه دانی پاشی هه ره س، له نوئی را توو کردنه وه ی گه شینی و هیوا و
بروا به خۆبوون....). من به ده م نانخواردنه وه، ئاوا له گه ل خۆم ده دوام!.

بو خه وتن، رۆشتینه مزگه وت و ئه وانی دیکه ش هاتنه وه. له و ئیواره وه و هه تا ده سالان، ئیدی جگه له
مزگه وت و بن ئه شکه وتان، من مالیکه ی دیکه م نه بوو... ئاوا به درێژی شۆرشی درێزخایه ن، ده ستمان
به سه ر مالی خوادا گرت!.

ئەو شەوێ مەن مێوانی خۆشەویستی کۆری مەزگەوت بووم. ئەوان پرسیان دەکرد و مینیش بەرسقەم دەدان. ئەو دەهاتە باسی خەباتی شار و کۆبوونەوێ نەینییەکان و بابەتە تیورییەکانی شۆرش، مەن وەکو مامۆستایەکی لەخۆرازی قسەم دەکرد... لە چاوانی هەندیکیاندا پەرۆشییەکی زۆرم بوو. وەرگرتنی بابەتەکان دەبینی. عەلی شامەر، نزیکی بووبەوێ و گوتی: دەبێ لە قسەکردندا ئاگات لە خۆ بیت، هەموو ئەوانەکان لە دەورتن و چەکیان پێیە، رەنگە تاسەر نەتوانن پێشمەرگەیتتی بکەن. هەرۆهە شتی دیکەش زۆرن کە سبەینێ بۆتیاں باس دەکەم.

پاشتر مەن سەری گۆلەکانی پرسیارم بە دەمەوێ گرت و ئیدی باسەکە بۆ سەختی و دژواریی خەبات و ژیانی پێشمەرگەیتتی و کێشەکانی نیوان یەکییتی و مەفرەزەکانی (ق.م) گۆردرا.

شەو کەت، بە توندی دژی رەفتار و هەلسوکهوتی شەرفرۆشانە و شۆرشتیکدەرانی (ق.م) دەدوا. قسە و بۆچوونەکان، هەمان بوون کە لە شار دەکران و ئەندامانی کۆمەڵە و یەکییتییان پێ گۆش دەکران... جیاوازی نیوان شار و شاخ ئەوێ بوو کە لە شاردا، سرووشتی ملانیکان تەنیا لە پەیقدا خۆی دەنواند. واتە لەوێ ملانی فیکری و سیاسییەکان، باجەکی زۆر قورس نەبوو. کەچی لە شاخدا، هەلوێستەکان پردی جەستەیان لەسەر رووباری خوین دروووست دەکرد و نوال و کەندەلانی ولاتیان لە تەرمی براکان سەررێژ دەکرد!

ئەو لافاوی خوینەکانی کە لە سالی ۱۹۷۰دا، بە بریارێکی (بارزانی) بەرەبەست کرا، دوو سالیکی بوو خوینی تی زابوو. هە.

هاوینی ۱۹۷۶، ئیبراھیم عەزۆ و هاوڕێکانی، لە نیوچە کۆیستانییەکانی کوردستانی تورکیا، بە دەستی هیزەکانی ق.م کۆژرابوون و بەھاری ۱۹۷۷یش، ملازم حەسەن خۆشناو و مەفرەزەکەکانی لە رینگای گەڕانەوێیاندا لە سوریاوە بۆ کوردستان، لە کوردستانی تورکیا کۆژرابوون. واتە شۆرشی (نوی) و شەری خویناوی براکان، پێکەوێ لەدایک بوونەوێ!

چ ئەو سات و چ پاشتریش کە هەندێ لە سیاسەتمەدار و بەرپرسیانی یەکییتی نیشتمانیی کوردستان بێرەوێرییەکانی خۆیان نووسییەوێ، بۆ گەڕان لە دوی ماکی تەقینەوێ ناکۆکییە خویناویەکان و هەولدان بۆ رینگە لینگرتیان، باسیان لە هەولێ لیبەراوانەکانی (یەکییتی) کردووێ بۆ بەرگرتن لە ئەگەری هەر دوو کەرتبوونیکی لە ریزەکانی بزوتنەوێ سیاسی – چەکداری لە نوێژەن هەستاوێ کورددا:

– لە پاش دامەزراندنی (یەکییتی نیشتمانیی کوردستان)، خودی مامجەلال نامەکانی بۆ مەلامستەفای رەحمەتی نووسیوێ و لە بەرپاکردنەوێ شۆرش ئاگاداری کردووێ و داوای هاوکاری و رێنمایی لێ کردووێ.

– سالی ۱۹۷۶ لەسوریا، کۆبوونەوێ لەگەڵ ئیدریس بارزانی کراوێ و رێککەوتنیکی لەمەر هاوکاری و هاوخبەتیی لەگەڵدا ئیمزا کراوێ کە بە (رێککەوتنی شام) ناو دەبرێ.

پاشتر لە هەموو بۆنە و دانیشتنەکاندا، ئەوێ چەند پات دەکرایەوێ کە ئیدریس بارزانی گوتووێتی: (ئیمە شۆرشیشمان پێ نەکریت، ئەوێ شۆرشمەن پێ تیکدەدریتەوێ!). ئەوێ دوو پەرەگرافەکانی سەری، دەشی شۆرشیکیان لە هەر کۆلینەوێ و توێژینەوێکی شەری براکاندا هەبیت. هەر بۆیە دەشیا روونووسی ئەو نامەکانی مامجەلال بۆ بارزانی و دەقی ئەو کۆبوونەوێی نیوان سەرکرداییتی تازە دامەزراوێ یەکییتی و

ئیدریس بهرزانی بلاوکرابانهوه، که به داخهوه نه له گوڤار و بلاوکراره سیاسیه کانی یه کیتی و نه له بیره وه ریه کانی چ که سینکا (به تایهت نهوشیروان مستهفا) وجودیان نیه!

یه کیتی نیشتمانی کوردستان، ئه گهر له رووی سیاسی و مهیدانی شهوه ههولی نه ته قینه وهی ناکوکیه کانی داینت، ئهوا له رووی فیکری و تیوری و سایکۆلۆژییهوه، رهوایی دامهزراندنی خووی و دهستی کردنه وهی خهباتی سیاسی و چه کداری پاش ههرهسی، له شکست و دارووخانی شوڤشی ئه یلول و نه فیکردنه وهی تهلاری فیکری و ریکخراوهیی پارتی و بنه ماله ی بارزانیدا دهینی. دیاره کۆمه لهی مارکسی - لینینی کوردستانیش که داینه مۆی ههلسوو رینه ری فیکر و سیاسهت و دنیا بینی ئه وئ روژی (یه کیتی) بوو، رۆلی گرنگی له تویر ریزه کردنی خهته فیکری و سیاسیه کاندایهینی.

من له دید و تیفکرینی ئیستامه وه بو رووداوه کانی ئه و سه رده مه و روژگاری ئه مرۆش، ناتوانم یه ک لایه نه کیشه و ده رکه وته کان بیینم. ئه و دره ختی خوینه گولگرتووهی له دۆزه خی شه ری براکاندا شین بووه، ریشه که ی له زه مینی میژوو، کولتور، هه لومه رچی کۆمه لاییتی میله تی ئیمه دا چه قیوه، به لام که س و سه رکرده کان، ریه ر و تویر یسته کان، ئاستی دید و تیگه یشتیان بو شیکردنه وه و ته فسیر کردنی بارو دۆخی گه شه کردنی کۆمه لایه تی و سیاسی، سرووشت و خه سه له ته کانی کۆمه له گه، رۆلی گرنگی له ده رکه وتنی رووداوه کان و چاره نووسی ره وته سیاسیه کاندایهینی.

ئه و سه رده مه، نه شته ری کینه و تۆله سه ندنه وهی دیرین، لیزانانه ساوده دران و هیزه کان بو پوان کردنی جوگرافیای ده سه لات (لوتکه و گرد و دۆله خویناوییه کان!) وه گه ر ده خران. شمشیره سیاسیه کانی نیو میحرابه کانی فیکری دۆگما و سندوقی (ئه شته رخان) ی خیل، له سه ره وه ئاگایانه هه سان ده درانه وه و ئیمه و ئه وان ی بئ ئاگا و خوینگه رم، له خواره وه ده مان وه شاندن!....

روژی دوایی، هه والی نزیکوونه وهی مه فره زه یه کی ق، م گه یشت. وه سه ر شاخ که وتین و سه نگه رمان گرت. له گه ل (عه لی شامار) دا گبه ردیکمان کرده هه واری یه کتر ناسین. عه لی خه لکی خانه قین بوو. ئه و سالی ک بوو هاتبووه شاخ و له کادره کانی سه ره تایی کۆمه له بوو. عه لی، له ماوه ی ئه و ساله دا، ناوچه یه کی فراوانی کوردستانی پیا بوو.

عه لی شامار، باسی کیشه کانی شوڤش و گرفته کانی نیوان کۆمه له و بزووتنه وهی سۆسیالیستی کوردستانی بو کردم. ناکوکیه کان تا راده ی رک لیبوونه وه و دان له یه کدی جیر کردنه وه و له هه ندی ناوچه ش (وه کو ده شتی هه ولیر)، رینگه گرتن له کادرائی کۆمه له و به کافر نیو دیر کردنیان له نیو جووتیاراندا. عه لی، له سه عاتی کدا، وینه کانی هزری منی ده ره ق به شوڤشی سوور، بنکه ی سوور، پارتی پیشره، به ره ی نیشتمانی به (کۆمه له) ریه ریکراو کال کردنه وه!....